

RECHTSPRAAK

De opsporing, vervolging en berechting van misdadigers zijn een zaak van de overheid. Rechtszaken verlopen volgens strakke regels. Er worden verstandige argumenten gebruikt en er is geen plaats voor gevoelens. In een rechtszaak spelen verschillende mensen een rol. Zij dragen allemaal dezelfde, speciale kleding.

DE VERSCHILLENDE SPELERS IN EEN RECHTSAAK

De verdachte

Een verdachte is iemand van wie men vermoedt dat hij iets heeft gedaan wat tegen de wet is. Als een verdachte wordt opgepakt door de politie heeft hij een aantal rechten: hij mag zelf een verdediger (advocaat) kiezen, hij mag zijn advocaat spreken, hij hoeft niets te zeggen tijdens verhoren en hij heeft recht op een eerlijk proces. Een verdachte blijft verdacht tot de rechter heeft besloten of hij schuldig is of niet. Wordt een verdachte niet schuldig bevonden, dan wordt hij vrijgesproken. Wordt hij wel schuldig bevonden, dan krijgt hij straf. Vanaf het moment dat de rechter de uitspraak 'schuldig' heeft gedaan, is een verdachte niet langer verdacht, maar 'een veroordeelde'.

De officier van justitie

Een officier van justitie werkt voor het Openbaar Ministerie (OM). Samen met de politie is hij verantwoordelijk voor het opsporen van misdadigers. Als hij een verdachte heeft gevonden, bepaalt de officier van justitie of hij een zaak voor de rechter brengt of niet. Als hij vindt dat een zaak voor de rechter moet komen, bereidt de officier van justitie de rechtszaak voor.

De belangrijkste taken van de officier van justitie zijn:

- het leiden van de onderzoeken van de politie,
- in een rechtszaak de verdachte beschuldigen van een misdrijf,
- tijdens een rechtszaak een bepaalde straf eisen,
- ervoor zorgen dat uitspraken van de rechter worden uitgevoerd.

Nederland heeft ruim 800 officieren van justitie.

De advocaat

Een advocaat is een raadsman of raadvrouw in rechtskundige zaken. Hij adviseert, helpt en verdedigt de verdachte. Een advocaat is altijd partijdig. Een advocaat heeft een wettelijk beroepsgeheim. Dat betekent dat hij niet gedwongen kan worden om ook maar iets te zeggen over de dingen die hij met zijn cliënt bespreekt.

De rechter

Een rechter is iemand die recht spreekt. Hij bepaalt of iemand wel of niet de wet heeft overtreden en wat voor straf iemand moet krijgen. Er zijn verschillende straffen mogelijk: taakstraf, een geldboete en gevangenisstraf.

Bij zware of ingewikkelde zaken (bijvoorbeeld moord) zijn er drie rechters bij een rechtszaak betrokken. Dit wordt 'de meervoudige kamer' genoemd. De meervoudige kamer komt alleen bij elkaar voor zaken waarbij door de officier van justitie meer dan één jaar gevangenisstraf wordt geëist. Bij kortere straffen, geldboetes of werkstraffen is er een enkelvoudige kamer met één rechter. Een rechter is altijd verplicht een vonnis uit te spreken wanneer hem een vraag wordt voorgelegd. Hij houdt daarbij natuurlijk rekening met wat er in de wet staat, maar ook wat andere rechters bij soortgelijke vragen hebben beslist.

De griffier

Griffier is een deftig woord voor secretaris. De hoofdtak van een griffier bij de rechtbank is om alles wat betrekking heeft op een zaak vast te leggen: vragen, klachten, verzoekschriften, enzovoorts.

De griffier zorgt ook voor de administratie rondom een rechtszaak. Hij maakt aantekeningen van alles wat er gezegd en gedaan wordt. Dan maakt hij een verslag van de zitting en schrijft samen met de rechter(s) een vonnis.

De getuige

Een getuige is iemand die tijdens een rechtszaak een verklaring over wat hij waargenomen (gezien, gehoord, geroken, geproefd of gevoeld) heeft. Getuigen kunnen opgeroepen worden door de officier van justitie, bijvoorbeeld omdat ze de verdachte hebben gezien terwijl hij iets strafbaars deed. Getuigen kunnen ook worden opgeroepen door de advocaat. Bijvoorbeeld omdat zij kunnen bewijzen dat de verdachte het niet gedaan heeft.

De getuige staat onder ede, dat wil zeggen dat hij niet mag liegen tegen de rechter. Als hij dat toch doet, kan hij daarvoor gestraft worden.

IN DE RECHTSZAAL

Kleding in de rechtszaal

Rechters, officieren van justitie, griffiers en advocaten dragen in de rechtszaal allemaal een lang, zwart gewaad met een wit slabbetje. Het gewaad noemen we 'toga', de slab heet 'bef'.

Doordat iedereen dezelfde kleding draagt, laten advocaten en rechters zien dat niemand beter of slechter is dan de ander. Als ze bijvoorbeeld bepaalde merkkleding zouden mogen dragen, of een sieraad waaraan je kunt zien wat voor geloof ze hebben, zou er iemand bevoordeeld of juist gediscrimineerd kunnen worden. De zwarte kleur van de toga laat zien dat ze niet ijdel zijn en wit is de kleur van onpartijdigheid.

Soms beslist de rechter dat niemand een toga aan hoeft tijdens een rechtszaak. Bijvoorbeeld wanneer er kinderen ondervraagd worden. Zij zouden bang kunnen worden of in de war raken van de gewaden. Wanneer ze niet in de rechtszaal zijn, dragen de rechters en advocaten gewone burgerkleding.

HET VERLOOP VAN EEN RECHTSZAAK

Een rechtszaak bestaat uit 8 stappen:

1. Opening: de rechter controleert de persoonsgegevens van de verdachte.
2. Aanklacht: de officier van justitie leest de aanklacht voor.
3. Onderzoek: getuigen worden gehoord.
4. Verhoor: de verdachte wordt verhoord en hij/zij legt een verklaring af.
5. Requisitoir: de officier van justitie probeert aan te tonen dat de verdachte schuldig is en hij stelt een eis.
6. Pleidooi: de advocaat verdedigt zijn cliënt (de verdachte).
7. Laatste woord: de verdachte mag nog iets zeggen (bijvoorbeeld dat het hem spijt).
8. Vonnis: de uitspraak van de rechter. Dit kan zijn:
 - a) Schuldig, met rechtsvervolging (= schuldig met straf)
 - b) Schuldig, zonder rechtsvervolging (= schuldig zonder straf)
 - c) Onschuldig, met vrijspraak.